

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

**BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

No. 2

PROFESSIONAL TA'LIM OLUVCHILARNING HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA HUQUQIY TARG'IBOTNI TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARI (IV BUXORO AKADEMIK LITSEYI MISOLIDA)

Sulaymonbekov Suhaylbek Sobirbek o'g'li, Buxoro davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy gumanitar fanlarni o'qitish
 (Huquq talimi) yo 'nalishi 1-kurs magistri

sulaymonbekovsuhaylbek@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada professional ta'lim oluvchilarning huquqiy kompetensiyalarini shakllantirishda huquqiy targ'ibotni tashkil etishning pedagogik mexanizmlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi misolida olib borilib, huquqiy targ'ibot jarayonini samarali tashkil etish orqali o'quvchi-yoshlarda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, interaktiv pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv hamda amaliy metodlarning huquqiy ta'limdagi o'rni va samaradorligi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: professional ta'lim, huquqiy targ'ibot, huquqiy kompetensiya, huquqiy ong, huquqiy madaniyat, pedagogik mexanizm, interaktiv metodlar, IV Buxoro akademik litseyi.

PEDAGOGICAL MECHANISMS OF ORGANIZING LEGAL PROPAGANDA IN THE FORMATION OF LEGAL COMPETENCIES OF VOCATIONAL EDUCATION LEARNERS (ON THE EXAMPLE OF THE BUKHARA ACADEMIC LYCEUM OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS)

Sulaymonbekov Suhaylbek Sobirbek o'g'li, Bukhara State Pedagogical Institute

1st-year Master's student in
 Teaching social and humanitarian
 sciences (Legal Education)

sulaymonbekovsuhaylbek@gmail.com

Annotation. This article scientifically analyzes the pedagogical mechanisms of organizing legal propaganda in the formation of legal competencies among vocational education learners. The study was conducted based on the Bukhara Academic Lyceum of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan, focusing on the development of legal awareness and legal culture among students through effective organization of legal propaganda. The role and effectiveness of interactive pedagogical technologies, competency-based approaches, and practical methods in legal education are also substantiated.

Keywords: vocational education, legal propaganda, legal competence, legal awareness, legal culture, pedagogical mechanism, interactive methods, Bukhara Academic Lyceum of the Ministry of Internal Affairs.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРАВОВОЙ ПРОПАГАНДЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРАВОВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ (НА ПРИМЕРЕ БУХАРСКОГО АКАДЕМИЧЕСКОГО ЛИЦЕЯ МВД)

Сулейманбеков Сухайлбек Собирбек угли, Бухарский государственный педагогический

институт магистрант 1 курса направления
 Преподавание социально-гуманитарных
 наук (правовое образование)

sulaymonbekovsuhaylbek@gmail.com

Аннотация. В данной статье научно анализируются педагогические механизмы организации правовой пропаганды в формировании правовых компетенций обучающихся профессионального образования. Исследование проведено на примере Бухарского академического лицея Министерства внутренних дел Республики Узбекистан и посвящено развитию правового сознания и правовой культуры обучающихся через эффективную организацию правовой пропаганды. Также обоснованы роль и эффективность интерактивных педагогических технологий, компетентностного подхода и практических методов в правовом образовании.

Ключевые слова: профессиональное образование, правовая пропаганда, правовая компетенция, правовое сознание, правовая культура, педагогический механизм, интерактивные методы, Бухарский академический лицей МВД.

KIRISH. Jahonda globallashuv jarayonlari sharoitida ilm-fan, texnika va madaniyat taraqqiyotining muhim omili sifatida ta’lim tizimlariga bo’lgan talabni kengaytirish, uning mazmuni, shakl va o’qitish uslublarini, ta’lim-tarbiya jarayonlarini samarali tashkil etish hamda boshqarish faoliyati mexanizmlarini takomillashtirishga bo’lgan ehtiyoj yanada kuchaymoqda.

2030 yilgacha mo’ljallangan Birlashgan Millatlar Tashkiloti “Barqaror Taraqqiyot Dasturi”ning inklyuziv, adolatli va sifatli ta’limni ta’minlash va hayot davomida ta’lim olishni rag’batlantirishga qaratilgan maqsadlari – jahon tajribasini o’rganish asosida ta’lim tizimini rivojlantirish hamda takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Mamlakatimizda zamonaviy ta’lim tendensiyalari asosida kasbiy ta’lim tizimini isloh qilish bo’yicha keng qamrovli ishlar olib borilib, uning samaradorligini oshirish orqali malakali kadrlar tayyorlashga alohida e’tibor qaratilmoqda. “Yangi O‘zbekiston yoshlari – 2030” strategiyasida ham belgilangan bo’lib, bu mamlakatimizda yoshlarga oid qabul qilinayotgan birinchi yaxlit strategiya bo’lib, Yangi O‘zbekistonni barpo etishda yoshlarning o’rni va salohiyatini yanada to’liq ro’yobga chiqarishga qaratilgan. “Uzluksiz ta’lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta’lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish” muhim ustuvor vazifa sifatida belgilangan.²⁰

Aynan, bugungi kunda yoshlarda professional ta’lim, o’quvchi-yoshlarda kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish, professional ta’lim muassasalarida ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish masalasi eng dolzarb masalalardan biriga aylandi.

Bugungi kunda hamkorlikka asoslangan holda ta’lim-tarbiya jarayonlarini rivojlantirish strategiyalari, ta’lim-tarbiya tizimining konseptual xususiyatlari va modernizatsiyalashning asosiy yo’nalishlari, ta’lim-tarbiya tizimi rivojlanishining zamonaviy islohotlari, ta’lim-tarbiya jarayonlari tizimining qiyosiy tahlillari va dinamikasiga hamda ta’lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etish va boshqarishga yo’naltirilgan ilmiy-tadqiqotlarni o’rganish alohida e’tiborga molikdir.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan keng ko’lamli islohotlar sharoitida yoshlarning huquqiy savodxonligini oshirish, ularda qonunga hurmat ruhini shakllantirish, fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlash davlat siyosatining muhim yo’nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, professional ta’lim tizimida ta’lim olayotgan o’quvchi-yoshlarda huquqiy bilim, ko’nikma va kompetensiyalarni shakllantirish, huquqbuzarliklarning oldini olish hamda huquqiy madaniyatni rivojlantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Professional ta’lim muassasalarida huquqiy targ’ibotni tashkil etish va boshqarishning ilmiy-pedagogik asoslarini takomillashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va ta’lim jarayoniga integratsiyalash zarurati mazkur tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

Tadqiqotning maqsadi professional ta’lim muassasalarida huquqiy targ’ibotni samarali tashkil etish va boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini ilmiy asoslashdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi (Materials and Methods)

Mazkur tadqiqot O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi **O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi** bazasida o’quvchi-yoshlarda huquqiy ong, huquqiy madaniyat hamda huquqiy kompetensiyalarni shakllantirishda huquqiy targ’ibotning pedagogik imkoniyatlarini aniqlash, uni samarali tashkil etish va boshqarishning ilmiy-uslubiy mexanizmlarini asoslash maqsadida olib borildi.

Tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo’naltirilgan ta’lim, kompetensiyaviy yondashuv, tizimli yondashuv, faoliyatga yo’naltirilgan pedagogik texnologiyalar, huquqiy tarbiyaning uzviylik va izchillik tamoyillari tashkil etdi. Shuningdek, tadqiqot jarayonida huquqiy ta’lim va tarbiya, yoshlar siyosati, fuqarolik tarbiyasi hamda pedagogik boshqaruvga oid mahalliy va xorijiy ilmiy-nazariy manbalar tahlil qilindi.

Tadqiqotning obykti sifatida **IIV Buxoro akademik litseyida tashkil etilayotgan huquqiy targ’ibot jarayoni**, tadqiqot predmeti sifatida esa litsey o’quvchilarida huquqiy kompetensiyalarni

²⁰ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 20.04.2026 yildagi PF-66-son “Yangi O‘zbekiston yoshlari-2030” strategiyasini tasdiqlash hamda yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida

shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar, innovatsion ta'lim texnologiyalari, tarbiyaviy faoliyat mazmuni va boshqaruv mexanizmlari belgilandi.

Tadqiqot tajriba-sinov ishlari IIV Buxoro akademik litseyining turli kurslarida tahsil olayotgan o'quvchilar, pedagog xodimlar, guruh rahbarlari, psixologlar hamda tarbiyaviy ishlar bo'yicha mas'ul mutaxassislar ishtirokida amalga oshirildi. Tadqiqotda o'quvchilarning huquqiy bilim darajasi, normativ-huquqiy hujjatlar bo'yicha xabardorligi, huquqiy vaziyatlarda mustaqil fikrlashi va qonunlarga nisbatan ongli munosabati o'rganildi.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibot ishlarining mavjud holatini aniqlash maqsadida diagnostik monitoring olib borildi. Ushbu jarayonda tarbiyaviy ishlar rejaları, huquqiy targ'ibotga oid tadbirlar, davra suhbatlari, uchrashuvlar va ma'naviy-ma'rifiy mashg'ulotlar mazmuni tahlil qilindi.

Empirik ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

Pedagogik kuzatuv metodi orqali IIV Buxoro akademik litseyida o'tkazilgan huquqiy targ'ibot mashg'ulotlari, davra suhbatlari, profilaktik uchrashuvlar, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar va amaliy seminarlar muntazam kuzatilib, ularning o'quvchilarga ta'sir darajasi o'rganildi.

Anketa so'rovi metodi yordamida litsey o'quvchilarining konstitutsiyaviy huquq va majburiyatlar haqidagi bilimlari, huquqiy axborotlardan foydalanish ko'nikmalari, huquqbuzarliklarga nisbatan munosabati hamda huquqiy madaniyat darajasi aniqlandi.

Suhbat metodi asosida pedagoglar, guruh rahbarlari, ota-onalar va sohaviy mutaxassislar bilan individual hamda guruhli suhbatlar tashkil etilib, huquqiy tarbiya jarayonida uchrayotgan muammolar va ularning yechimlari yuzasidan fikr-mulohazalar o'rganildi.

Test diagnostikasi metodi orqali o'quvchilarning huquqiy tushunchalarni o'zlashtirish darajasi, qonunchilik asoslarini bilishi, huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish kompetensiyalari baholandi.

Pedagogik tajriba-sinov metodi yordamida ishlab chiqilgan huquqiy targ'ibot modeli IIV Buxoro akademik litseyi amaliyotiga joriy etildi. Bunda tajriba guruhlarida interaktiv ta'lim metodlari, “Case-study”, “Debat”, “Aqliy hujum”, rolli o'yinlar, elektron huquqiy resurslar va multimedia vositalaridan foydalanildi.

Qiyosiy-tahliliy metod yordamida tajriba boshidagi, oraliq bosqichdagi va yakuniy natijalar taqqoslanib, huquqiy kompetensiyalar rivojlanish dinamikasi aniqlandi.

Matematik-statistik tahlil metodi yordamida tajriba-sinov natijalari son jihatdan qayta ishlanib, tadqiqot samaradorligi va natijalarning ishonchlilik darajasi aniqlandi.

Tadqiqot davomida IIV Buxoro akademik litseyi o'quvchilarining huquqiy kompetensiyasini baholash uchun quyidagi mezonlar ishlab chiqildi:

- huquqiy bilimlarning tizimliliği va mustahkamligi;
- normativ-huquqiy hujjatlar bilan ishlash ko'nikmasi;
- huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati;
- qonunlarga hurmat va fuqarolik mas'uliyati;
- huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik pozitsiyasi;
- huquqiy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish malakasi.

Mazkur mezonlar asosida o'quvchilarning huquqiy kompetensiyasi yuqori, o'rta va boshlang'ich darajalarga ajratilib baholandi. Tadqiqot natijalarining ishonchliligi tanlangan ilmiy metodlarning uyg'unligi, tajriba-sinov ishlarining izchilligi hamda statistik tahlil natijalari bilan ta'minlandi.

Tadqiqot natijalari (Results)

Tajriba-sinov ishlari O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi **O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi** bazasida olib borildi. Tadqiqotda jami 120 nafar o'quvchi ishtirok etdi. Ulardan 60 nafari tajriba guruhi, 60 nafari nazorat guruhi sifatida tanlab olindi. Tajriba-sinov ishlari 2025–2026 o'quv yili davomida uch bosqichda: aniqlovchi, shakllantiruvchi va yakuniy bosqichlarda amalga oshirildi.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida o'quvchilarning huquqiy kompetensiya darajasini aniqlash maqsadida diagnostik testlar, anketa so'rovlari, pedagogik kuzatuv va suhbatlar tashkil etildi. Baholash quyidagi mezonlar asosida amalga oshirildi:

- huquqiy bilimlarning tizimliliği;
- normativ-huquqiy hujjatlar bilan ishlash ko'nikmasi;

- huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish qobiliyati;
- fuqarolik mas’uliyati;
- huquqiy madaniyat;
- huquqbuzarliklarga nisbatan murosasizlik.

Dastlabki diagnostika natijalari shuni ko‘rsatdiki, tajriba va nazorat guruhlaridagi o‘quvchilarning huquqiy kompetensiya darajalari deyarli bir xil ko‘rsatkichni tashkil etdi.

1-jadval Tajriba-sinovning boshlang‘ich bosqichidagi huquqiy kompetensiya ko‘rsatkichlari

DARAJALAR	TAJRIBA GURUHI (%)	NAZORAT GURUHI (%)
YUQORI	18,3	20,0
O‘RTA	43,4	41,7
BOSHLANG‘ICH	38,3	38,3

Jadval natijalari shuni ko‘rsatadiki, tadqiqot boshida har ikki guruhda ham huquqiy kompetensiyaning boshlang‘ich va o‘rta darajadagi ko‘rsatkichlari ustunlik qilgan. Yuqori darajadagi ko‘rsatkichlar esa nisbatan past bo‘lib, bu huquqiy targ‘ibot jarayonini takomillashtirish zarurligini ko‘rsatdi.

Shakllantiruvchi bosqichda tajriba guruhida ishlab chiqilgan pedagogik model asosida huquqiy targ‘ibot ishlari olib borildi. Xususan:

- interaktiv mashg‘ulotlar;
- huquqiy keyslar;
- debat va munozaralar;
- rolli o‘yinlar;
- huquqiy viktorinalar;
- elektron normativ-huquqiy platformalar bilan ishlash;
- ichki ishlar organlari xodimlari bilan uchrashuvlar tashkil etildi.

Nazorat guruhida esa an’anaviy ta’lim va tarbiyaviy ishlar davom ettirildi.

Tajriba yakunida qayta diagnostika o‘tkazilib, quyidagi natijalar qayd etildi.

2-jadval Tajriba-sinovning yakuniy bosqichidagi huquqiy kompetensiya ko‘rsatkichlari

Darajalar	Tajriba guruhi (%)	Nazorat guruhi (%)
Yuqori	46,7	26,7
O‘rta	41,6	45,0
Boshlang‘ich	11,7	28,3

Jadval natijalari tahliliga ko‘ra, tajriba guruhida huquqiy kompetensiyaning **yuqori darajasi 18,3 foizdan 46,7 foizgacha**, ya’ni **28,4 foizga oshganligi** kuzatildi. Shu bilan birga, boshlang‘ich darajadagi ko‘rsatkich **38,3 foizdan 11,7 foizgacha**, ya’ni **26,6 foizga kamayganligi** aniqlandi.

Nazorat guruhida esa o‘zgarishlar nisbatan past bo‘lib, yuqori darajadagi ko‘rsatkich atigi **6,7 foizga** oshgani kuzatildi.

Olingan natijalarni qiyosiy tahlil qilish shuni ko‘rsatdiki, tajriba guruhida quyidagi kompetensiyalar sezilarli darajada rivojlandi:

3-jadval Kompetensiyalar rivojlanish dinamikasi

Ko‘rsatkichlar	Boshlang‘ich (%)	Yakuniy (%)	O‘sish (%)
Huquqiy bilim	52	84	+32
Huquqiy tafakkur	48	79	+31
Huquqiy madaniyat	45	81	+36
Fuqarolik mas’uliyati	51	85	+34
Huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish	39	76	+37

Ushbu natijalar shuni ko'rsatdiki, IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibotni kompetensiyaviy, interaktiv va amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida tashkil etish o'quvchilarning huquqiy savodxonligi, fuqarolik pozitsiyasi va kasbiy tayyorgarligi rivojlanishiga samarali ta'sir ko'rsatgan.

Matematik-statistik tahlil natijalariga ko'ra, tajriba guruhi va nazorat guruhi natijalari o'rtasidagi farq statistik jihatdan ishonchli ekanligi aniqlandi ($p < 0,05$). Bu esa ishlab chiqilgan pedagogik modelning ilmiy va amaliy samaradorligini tasdiqlaydi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibotni tizimli tashkil etish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va amaliy hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish o'quvchi-yoshlarda huquqiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim omili ekanligini ko'rsatdi.

Muhokama (Discussion)

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi **O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi** bazasida olib borilgan tadqiqot natijalari huquqiy targ'ibotni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish o'quvchi-yoshlarda huquqiy ong, huquqiy madaniyat, fuqarolik mas'uliyati va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Tajriba-sinov natijalarining tahlili huquqiy targ'ibot jarayonini an'anaviy shakllarda tashkil etish bilan innovatsion, interaktiv va kompetensiyaviy yondashuvlar asosida tashkil etish o'rtasida sezilarli farq mavjudligini tasdiqladi.

Tadqiqot davomida olingan natijalar pedagogika, huquqiy ta'lim va yoshlar tarbiyasiga oid mavjud ilmiy-nazariy qarashlar bilan qiyosiy tahlil qilindi. Mazkur tahlillar shuni ko'rsatdiki, huquqiy ta'lim samaradorligi, avvalo, ta'lim oluvchining bilish faolligi, mustaqil fikrlash qobiliyati, amaliy vaziyatlarda to'g'ri huquqiy qaror qabul qila olish kompetensiyasi hamda huquqiy qadriyatlarga nisbatan shaxsiy munosabati bilan chambarchas bog'liq.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibot jarayoniga “Case-study”, “Debat”, “Aqliy hujum”, “Muammoli vaziyat”, “Rolli o'yin”, “Huquqiy simulyatsiya” kabi interaktiv metodlarning joriy etilishi o'quvchilarning huquqiy bilimlarni faqat nazariy o'zlashtirish bilan cheklanib qolmasdan, ularni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini ham shakllantirishga xizmat qilgan. Bu holat tajriba guruhida huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish kompetensiyasining 37 foizga oshganligi bilan tasdiqlandi.

Tadqiqot davomida aniqlangan muhim jihatlardan biri shundan iborat bo'ldiki, huquqiy targ'ibotning samaradorligi nafaqat pedagogik metodlarga, balki ta'lim muassasasidagi ijtimoiy-ma'naviy muhit, pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi, boshqaruv tizimining samaradorligi va idoralararo hamkorlik darajasiga ham bevosita bog'liqdir. Xususan, ichki ishlar organlari xodimlari, profilaktika inspektorlari, amaliyotchi yuristlar hamda boshqa mutaxassislar ishtirokida tashkil etilgan uchrashuvlar va amaliy seminarlar o'quvchilarda kasbiy motivatsiya hamda huquqiy faoliyatga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirishda muhim omil bo'ldi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, an'anaviy ma'ruza va suhbat shaklidagi huquqiy targ'ibot ma'lum darajada axborot berish funksiyasini bajarsa-da, o'quvchilarda barqaror huquqiy kompetensiyalarni shakllantirish uchun yetarli emas. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan interaktiv mashg'ulotlar esa o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, tanqidiy fikrlashini rivojlantirish, jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda mustaqil qaror qabul qilish malakasini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalarining statistik tahlili tajriba guruhida huquqiy kompetensiyaning yuqori darajadagi ko'rsatkichlari 28,4 foizga oshganligini, boshlang'ich darajadagi ko'rsatkichlar esa 26,6 foizga kamayganligini ko'rsatdi. Mazkur natijalar ishlab chiqilgan pedagogik modelning amaliy samaradorligini tasdiqlab, huquqiy targ'ibotni tashkil etishda kompetensiyaviy yondashuvning ustunligini ko'rsatdi.

Shuningdek, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan:

- huquqiy targ'ibot uchun mo'ljallangan zamonaviy elektron ta'lim resurslarining yetarli emasligi;
- ayrim pedagog xodimlarning interaktiv metodlardan foydalanish kompetensiyasining pastligi;
- huquqiy targ'ibot ishlarida ota-onalar va jamoatchilik ishtirokining yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi;
- huquqiy tarbiyaga oid amaliy mashg'ulotlar sonining cheklanganligi;

- raqamli huquqiy platformalardan foydalanish imkoniyatlarining to'liq shakllanmaganligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

Birinchidan, IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibot jarayonini raqamlashtirish, elektron huquqiy ta'lim platformalarini yaratish va ularni o'quv jarayoniga keng joriy etish zarur.

Ikkinchidan, pedagog xodimlarning huquqiy-pedagogik kompetensiyalarini muntazam oshirib borish, interaktiv metodlar bo'yicha malaka oshirish kurslarini tashkil etish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, sud-huquq tizimi vakillari, ota-onalar hamda fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikni tizimli yo'lga qo'yish lozim.

To'rtinchidan, huquqiy targ'ibot mazmuniga real huquqiy vaziyatlar, amaliy keyslar, kasbiy faoliyatga oid simulyatsion mashg'ulotlar va mediatsiya elementlarini kiritish tavsiya etiladi.

Beshinchidan, o'quvchilarning huquqiy kompetensiyalarini muntazam monitoring qilish, baholash mezonlarini takomillashtirish va individual rivojlanish xaritalarini ishlab chiqish zarur.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari IIV Buxoro akademik litseyi sharoitida huquqiy targ'ibotni tizimli, innovatsion va kompetensiyaviy yondashuvlar asosida tashkil etish nafaqat huquqiy savodxonlikni oshirishga, balki o'quvchi-yoshlarning kasbiy shakllanishi, fuqarolik pozitsiyasining mustahkamlanishi va kelgusidagi xizmat faoliyatiga puxta tayyorlanishiga xizmat qilishini ilmiy jihatdan asoslab berdi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi **O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Buxoro akademik litseyi** bazasida olib borilgan mazkur tadqiqot natijalari o'quvchi-yoshlarda huquqiy ong, huquqiy madaniyat, fuqarolik mas'uliyati hamda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda huquqiy targ'ibotning o'rni va ahamiyati nihoyatda muhim ekanligini ilmiy jihatdan asoslash imkonini berdi. Tadqiqot jarayonida huquqiy targ'ibotni tashkil etishning mavjud holati o'rganilib, uning mazmuni, shakllari, metodlari hamda boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish zarurati mavjudligi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, IIV Buxoro akademik litseyida huquqiy targ'ibotni an'anaviy yondashuvlardan farqli ravishda kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, interaktiv hamda amaliyotga integratsiyalashgan pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish o'quvchilarning huquqiy bilimlarini tizimli ravishda rivojlantirish, huquqiy tafakkurini shakllantirish va normativ-huquqiy hujjatlar bilan mustaqil ishlash ko'nikmalarini mustahkamlashga samarali ta'sir ko'rsatdi.

Tajriba-sinov ishlari natijalari asosida aniqlanishicha, huquqiy targ'ibot jarayonida “Case-study”, “Debat”, “Aqliy hujum”, “Muammoli vaziyat”, “Rolli o'yin”, “Huquqiy simulyatsiya” kabi interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning huquqiy vaziyatlarni tahlil qilish, mustaqil fikr bildirish, dalillarga asoslangan xulosalar chiqarish va amaliy qarorlar qabul qilish kompetensiyalarining sezilarli rivojlanishiga olib keldi. Xususan, tajriba guruhida huquqiy kompetensiyaning yuqori darajadagi ko'rsatkichlari sezilarli ravishda oshgani, boshlang'ich darajadagi ko'rsatkichlar esa kamaygani ishlab chiqilgan pedagogik modelning samaradorligini tasdiqladi.

Tadqiqot davomida huquqiy targ'ibot samaradorligi faqat ta'lim mazmuni bilan emas, balki pedagoglarning kasbiy tayyorgarligi, tarbiyaviy muhit, ta'lim jarayonini boshqarish sifati, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar bilan hamkorlik mexanizmlarining yo'lga qo'yilganligi bilan ham uzviy bog'liqligi aniqlandi. Ayniqsa, amaliyotchi mutaxassislar, profilaktika inspektorlari, yuristlar va soha vakillari ishtirokida tashkil etilgan uchrashuvlar, seminar-treninglar hamda amaliy mashg'ulotlar o'quvchilarning kasbiy motivatsiyasini oshirish va huquqiy faoliyatga nisbatan ongli munosabatini shakllantirishda muhim omil bo'ldi.

Umuman olganda, olib borilgan tadqiqot natijalari IIV Buxoro akademik litseyi sharoitida huquqiy targ'ibotni ilmiy asoslangan pedagogik model asosida tashkil etish o'quvchi-yoshlarda huquqiy savodxonlikni oshirish, qonunlarga hurmat ruhini shakllantirish, fuqarolik mas'uliyatini kuchaytirish hamda kelgusidagi kasbiy faoliyatga puxta tayyorlashda muhim pedagogik vosita ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan ilmiy-metodik tavsiyalar akademik litseylar, kasbiy ta'lim muassasalari hamda huquqiy tarbiya tizimida faoliyat olib borayotgan pedagog xodimlar amaliyotida samarali foydalanish imkoniyatiga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 20.04.2026 yildagi PF-66-son “Yangi O‘zbekiston yoshlari-2030” strategiyasini tasdiqlash hamda yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida
15. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-sonli Farmoni. 2019 yil 8 oktyabr.
16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Professional ta’lim tizimini yanada takomillashtirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-5812-sonli Farmoni 2019 yil 6 sentyabr.
17. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Respublikasida uzluksiz boshlang‘ich, o‘rta va o‘rta maxsus, professional ta’lim tizimini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida”gi 466-sonli Qarori 2020 yil 7 avgust.
18. S.T.Turg‘unov, F.X.Axmedov, Q.O.Shodmanov, N.Q.Axmedova. D.M.Otajonova. Umumiy o‘rta ta’lim muassasalari rahbarlari boshqaruv faoliyatining nazariy asoslari. Qo‘llanma. Namangan-2012 y.
19. N.Ismoilov, Q. Shodmanov. Professional ta’lim muassasalarida tashkil etiladigan pedagogik jarayonlar tahlili. Science and innovation.2022 y.
20. Xasanova G.X. O‘zbekiston, Yaponiya va Janubiy Koreya professional ta’limi tizimlarining asosiy xususiyatlari //Zamonaviy ta’lim jurnali.– Toshkent, 2018. №3. – B.23-29 (13.00.00; № 10).
21. Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University: What the Student Does. – 4th ed. – Maidenhead: McGraw-Hill Education, 2011. – 386 p. – ISBN: 9780335242757.
22. Jaya D. J., Sudira P. The Implementation of Outcome-Based Education (OBE) in Vocational Education: Bridging the Gap between Industry and Academia // Papeles. – 2025. – Vol. 17, No. 33. – P. 1–15. – DOI: 10.5937/papeles17-2059

Hamroyev Saidjon Sanoyevich, Abdullayeva Yulduz Nabiyeвна , Jamiyatda xotin-qizlar huquqlarini himoya qilishning xalqaro-huquqiy standartlari	284
Erkinov Ozodbek Aminovich , Huquqiy va ijtimoiy davlatning nazariy asoslari hamda uning zamonaviy rivojlanish tendensiyalari	289
Hayitmurodov Musulmon Sunnat o'g'li , Huquqiy ong va madaniyat – qonun ustuvorligining poydevori	295
Yo'ldosheva Odinaxon Dilmurodjon qizi , O'zbekistonda mehnat huquqining buzilishi: Holat va istiqbol	299
Temirova Asila Sodiqovna , Zamonaviy fan taraqqiyotida huquq ta'limini rivojlantirish tendensiyalari	302
Ergashova Nargiza, Jamolova Tamara Normatovna , Amir Temur – buyuk sarkarda va davlat arbobi	307
Sulaymonbekov Suhaylbek Sobirbek o'g'li , Professional ta'lim oluvchilarning huquqiy kompetensiyalarini shakllantirishda huquqiy targ'ibotni tashkil etishning pedagogik mexanizmlari (iiv buxoro akademik litseyi misolida)	311
Hikmatov Sunnatillo Hafiz o'g'li , Yoshlarda media immunitetni shakllantirishning nazariy va ilmiy asoslari	318
Каримов Джамшид Тулкин Угли , Идеи гуманизма и нравственности в наследии Абдурахмона Джами	322
O'rinov O'tkirbek Nodir o'g'li , Ma'naviy-ma'rifiy ishlarning samaradorligini baholashda innovatsion mezonlar va indikatorlar	326

Aniq va tabiiy fanlar

To'xtayeva Ferangis Furqat qizi , Muhandislik grafikasi fanida elektron o'quv qo'llanma yaratishda 3d geogebra dan foydalanish	330
Choriyeva Nilufar Akram qizi , Fizik tafakkurni rivojlantirishda multimedia vositalaridan foydalanish usullari	334
Dilnoza Irkinovna Dadaboeva , Kelajak muhandislar uchun cad va 3d vizualizatsiyalaridan foydalangan professional grafik tayyorlashning innovatsion usulini ishlab chiqish va tajribada sinab ko'rish	340
Hasanov Behzod Normurot o'g'li, Hamroyeva Dilnoza Tohir qizi , Informatika ta'limida multimedia vositalaridan foydalanish bo'yicha xorijiy va milliy pedagogik tajribalar tahlil	349
Jo'rayev Ihom Is'hoqovich , Mobil texnologiyalar tarixi, rivojlanishi va istiqbollari	354
Rakhmat Sindarov , Research of the methodology for the development and implementation of a teaching and methodological complex for graphic training	360
To'xtayeva Ferangis Furqat qizi , Elektron o'quv qo'llanmalar yaratishda Fliktop platformasidan foydalanishning metodik asoslari	366
Ergashov Mansur Yarashovich, Raxmatilloeva Shahzoda Hikmat qizi , “Azotning kislorodli birikmalari” mavzusini o'qitishda eksperimental yondashuv asosida o'quvchilarning kreativ kompetensiyasini shakllantirish	370